

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 lipca 2020 r.

Pozycja 199

POSTANOWIENIE z dnia 18 grudnia 2019 r. Sygn. akt Ts 129/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 118 § 5 i 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460) z art. 32 w związku z art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 zdanie ostatnie, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 10 ust. 2 i art. 176 ust. 2 oraz z art. 77, art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 394 § 1 ustawy powołanej w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim „nie obejmuje on ochroną orzeczeń w których Sąd II instancji po raz pierwszy orzeka w przedmiocie wskazanym w Art. 394 § 1 KPC”, z art. 45 ust. 1, art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. 23 sierpnia 2019 r. wpłynęło do Trybunału Konstytucyjnego pismo M.J. (dalej: skarżący) datowane na 21 sierpnia 2019 r. (data nadania) i opatrzone tytułem „Skarga Konstytucyjna”. Cztery pierwsze strony tego pisma były zadrukowane na odwrocie tekstem innego pisma procesowego, z 22 grudnia 2016 r. opatrzonego tytułem : „Pismo procesowe” i adresowanego do Sądu Rejonowego K. Z. Wydział VII Karny ([...]).

Prezes Trybunału Konstytucyjnego, nie skorzystawszy z przewidzianej w art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) możliwości zwrotu pisma nadawcy, w drodze zarządzenia z 2 września 2019 r. zarządził wpisanie skargi konstytucyjnej skarżącego do repertorium pod sygnaturą Ts 129/19 oraz skierowanie jej w celu wstępnego rozpoznania do Sędziego Trybunału Konstytucyjnego Piotra Pszczółkowskiego.

2. Skarżący wystąpił w skardze konstytucyjnej z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego:

2.1. Na mocy postanowienia z 8 kwietnia 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ł. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu w związku ze sprawą o ustalenie istnienia stosunku pracy. 12 czerwca 2019 r. pełnomocnik sporządził opinię, w której stwierdził brak podstaw formalnych wniesienia w tej sprawie skargi kasacyjnej. W ocenie pełnomocnika, sądy obu instancji słusznie nie uwzględniły roszczenia powoda o ustalenie istnienia stosunku pracy.

W piśmie z 20 czerwca 2019 r. skarżący wniósł do sądu wniosek o stwierdzenie niezrzetelności pełnomocnika ustanowionego z urzędu. W piśmie z 16 lipca 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ł. poinformował skarżącego, że sąd nie podziela jego zastrzeżeń względem profesjonalizmu pełnomocnika wyznaczonego z urzędu. Jednocześnie sąd wskazał, że o swoich zastrzeżeniach do rzetelności pracy pełnomocnika skarżący może powiadomić Okręgową Izbę Radców Prawnych w Ł. i wystąpić o ocenę tej pracy.

W odpowiedzi na pismo sądu skarżący wniósł pismo procesowe, w którym podtrzymał swój wniosek o wydanie przez sąd postanowienia na podstawie art. 118 § 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460; dalej: k.p.c.).

W piśmie z 5 sierpnia 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ł. poinformował skarżącego, że art. 118 § 6 k.p.c. nie zobowiązuje sądu do wydania jakiegokolwiek postanowienia, a jedynie do zawiadomienia organu samorządu zawodowego o braku zasad należytej staranności. Takiego braku sąd jednak nie stwierdził.

Zdaniem skarżącego, ostatecznym orzeczeniem o jego prawach jest pismo Sądu Okręgowego w Ł. z 5 sierpnia 2019 r.

2.2. Na mocy postanowienia z 27 maja 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w K. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu w związku ze sprawą o naruszenie dóbr osobistych.

8 sierpnia 2019 r. pełnomocnik przedstawił opinię, w której stwierdził brak podstaw sporządzenia skargi kasacyjnej. Opinia ta została doręczona skarżącemu 12 sierpnia 2019 r.

Zdaniem skarżącego, ostatecznym orzeczeniem o jego prawach jest opinia pełnomocnika z 8 sierpnia 2019 r.

3. Skarżący uważa, że art. 118 § 5 i 6 k.p.c. narusza art. 10 ust. 2 w związku z 45 ust. 1 Konstytucji, ponieważ „nie przewiduje żadnej obligatoryjnej drogi sądowej do rozpoznania «sprawy» o wydanie prejudykatu”. O prawach strony do takiego prejudykatu decyduje ponadto osoba nie mająca statusu niezawisłego sądu, a sąd zaś może, ale nie musi dokonać oceny „zgodności czynności prawnej z prawem”. W ten sposób, z naruszeniem art. 77 ust. 2 Konstytucji, zamyka się skarżącemu drogę sądową.

Zdaniem skarżącego, art. 118 § 5 k.p.c. narusza istotę funkcji pełnomocnika strony, ponieważ jego obowiązkiem jest reprezentowanie strony przed organem orzekającym bez względu na własne poglądy, czy też interes prawny, a nie ocena poglądów mandanta. Przepis ten, umożliwiając dokonanie prawomocnej oceny roszczenia, wynikającego z art. 77 ust. 1 Konstytucji, przez osoby nie mające statusu niezawisłego i właściwego sądu, narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji. Pozbawia także prawa do dwuinstancyjnego postępowania sądowego i zamyka drogę sądową ustawą zwykłą.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Warunkiem skuteczności skargi konstytucyjnej jest spełnienie wymagań wynikających z Konstytucji oraz ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania.

Ustanowiona w art. 79 Konstytucji instytucja skargi konstytucyjnej została przewidziana jako forma kontroli konkretnej. W konsekwencji przyjęcia takiego modelu skargi konstytucyjnej przedmiotem zaskarżenia może być tylko taki przepis, który stanowił podstawę ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej o prawach lub wolnościach wnoszącego skargę konstytucyjną.

Obowiązki skarżącego związane z wniesieniem skargi konstytucyjnej określa art. 53 u.o.t.p. TK. Skarżący jest przede wszystkim zobligowany do określenia przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub inny organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo obowiązkach określonych w Konstytucji.

Tak więc istnieje zarówno konstytucyjny, jak i ustawowy wymóg powiązania naruszenia konstytucyjnych praw podmiotowych skarżącego z ostatecznym rozstrzygnięciem w jego sprawie wydanym na podstawie zaskarżonego aktu normatywnego.

2. W skardze konstytucyjnej skarżący zakwestionował art. 118 § 5 i 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460; dalej: k.p.c.), uzasadniając zarzuty niekonstytucyjności tym, że zaskarżony przepis nie przewiduje żadnej obligatoryjnej drogi sądowej w celu weryfikacji opinii pełnomocnika o braku podstaw do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia, co w wypadku skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zamykać miałyby możliwość uzyskania prejudykatu warunkującego dochodzenie odszkodowania, o którym mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji. Innymi słowy, art. 118 § 5 i 6 k.p.c. nie przewiduje obligatoryjnej drogi sądowej „do rozpoznania «sprawy» o wydanie prejudykatu”.

Trybunał stwierdził, że ujęte w taki sposób zarzuty skarżącego względem art. 118 § 5 i 6 k.p.c. są oczywiście bezzasadne.

Ratio legis art. 118 § 5 k.p.c. jest zapewnienie profesjonalnej pomocy prawnej z urzędu stronie, która rozważa skorzystanie z nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Niemniej zadaniem wyznaczonego w tym celu pełnomocnika nie jest przygotowanie określonego pisma procesowego zgodnie z życzeniem strony, lecz jest nim właśnie udzielenie pomocy prawnej, która może obejmować zarówno sporządzenie takiego środka, jak i wyjaśnienie przyczyn, które przemawiają – zdaniem pełnomocnika – przeciwko temu. Pełnomocnik ustanowiony z urzędu nie ma więc obowiązku sporządzenia skargi kasacyjnej lub skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego, jeśli byłoby to sprzeczne z wymaganiami fachowej wiedzy (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 21 września 2000 r., sygn. akt III CZP 14/00, www.sn.pl; zob. także: J. Gutowski, komentarz do art. 118, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016; M. Sieńko, komentarz do art. 118, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-505[38]*, red. M. Manowska, Warszawa 2015).

W konsekwencji stronie nie przysługuje żadne „prawo” żądania sporządzenia i wniesienia skargi przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu. Sąd, dokonując na podstawie art. 118 § 6 k.p.c. oceny dochowania przez pełnomocnika zasad należytej staranności, nie rozstrzyga o żadnej „sprawie” strony. Nie wydaje również żadnego orzeczenia w przedmiocie dochowania zasad należytej staranności przez pełnomocnika. „Orzeczeniem” o prawach strony nie jest też oczywiście opinia pełnomocnika o braku podstaw wniesienia skargi.

Trybunał stwierdził zatem, że zakwestionowany przez skarżącego art. 118 § 5 i 6 k.p.c. nie był podstawą żadnego orzeczenia kształtującego sytuację prawną skarżącego. Nie zamykał też, sam w sobie, drogi do wniesienia przez skarżącego nadzwyczajnego środka zażalenia w celu dochodzenia później odszkodowania, o którym mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji. Trybunał dostrzegł jednocześnie, że skarżący nie podjął działań mogących prowadzić do wyznaczenia przez sąd innego pełnomocnika z urzędu.

W tych okolicznościach Trybunał uznał, że skarga konstytucyjna w zakresie dotyczącym art. 118 § 5 i 6 k.p.c. nie spełniała wymogów konstytucyjnych i ustawowych, warunkujących nadanie jej dalszego biegu.

3. W *petitum* skargi konstytucyjnej skarżący zakwestionował również art. 394 § 1 k.p.c. „w zakresie, w jakim nie obejmuje on ochroną orzeczeń w których Sąd II instancji po raz pierwszy orzeka w przedmiocie wskazanym w [a]rt. 394 § 1 [k.p.c.]”.

Jednakże w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej skarżący w ogóle do tego przepisu już się nie odniósł. Nie przedstawił dowodu, że przepis ten stanowił podstawę jakiegokolwiek orzeczenia kształtującego jego sytuację prawną. Nie wyjaśnił też, w jaki sposób treść tego przepisu miałyby prowadzić do naruszenia przysługujących mu wolności i praw konstytucyjnych, ani nie uprawdopodobnił, że w związku z treścią tego przepisu do takiego naruszenia w ogóle doszło.

W tym zakresie skarga konstytucyjna również nie spełniała wymogów konstytucyjnych i ustawowych, warunkujących nadanie jej dalszego biegu.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.